Forord

1. utgave, 1999

Det er et politisk mål at alle landets kommuner skal gjennomføre kartlegging og verdisetting av viktige områder for biologisk mangfold på sine arealer (St. meld. 58, 1996-97, Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling). Den kommunale kartleggingen omfatter naturtyper, vilt, rødlistearter, ferskvannslokaliteter og marint biologisk mangfold.

Denne håndboka viser hvordan en skal identifisere og kartlegge naturtyper som er spesielt viktige for biologisk mangfold. Det gis en beskrivelse av i alt 56 naturtyper som skal kartlegges. Data fra denne kartleggingen skal inn i en nasjonal arealstatistikk. Det er derfor nødvendig at kartleggingen skjer etter beskrivelsen som gis i håndboka.

Håndboka gir noen anbefalinger om hvordan en kan bruke data om biologisk mangfold i forvaltning. Med bakgrunn i bl.a. erfaring fra kommuner gis det råd om hvordan en kan forankre arbeidet med å ivareta biologisk mangfold i kommunale prosesser og kommunal planlegging.

Kartleggingen skal gjennomføres for alle kommunens arealer uavhengig av den formelle planstatusen de har. Det vil være hensiktsmessig at kartleggingen prioriteres først i områder med stort press på naturressursene. En kartlegging og systematisering av data om biologisk mangfold i kommunen vil øke kunnskapen og gi et godt verktøy for å kunne ivareta kommunens naturkvaliteter. Selve kartleggingen rokker imidlertid ikke ved de ulike områdenes formelle planstatus. I praksis er bevaring av kommunenes biologiske mangfold en kontinuerlig prosess, idet nye naturtyper og arter kan bli lokalt sjeldne eller truet med tiden.

Data om biologisk mangfold ivaretar ikke all nødvendig «grønn» kunnskap for en helhetlig naturforvaltning. Estetiske hensyn (landskapsvurderinger) og friluftsinteresser er andre viktige momenter i en helhetlig «grønn» forvaltning i kommunen.

En ekstern referansegruppe med representanter fra følgende instanser har gitt verdifulle råd under arbeidet med håndboka; kommunene, fylkesmennene, fylkeskommunene, Vegdirektoratet, Kommunenes Sentralforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Landbrukshøgskole (NLH); nå: Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB), Norsk Institutt for Jord- og Skogkartlegging (NIJOS), Norsk Institutt for Skogforskning (NISK), Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Statskog, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA), Universitetet i Oslo og Norges Jeger- og Fiskerforbund.
NIJOS og NISK er nå slått sammen til Norsk Institutt for skog og landskap.

2. utgave, 2006

Kartleggingen har pågått siden 1999, og kommunens datasett legges inn i DNs Naturbase der de er tilgjengelige for allmennheten. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at kommunene har hatt begrensete midler til rådighet, og at det derfor bare er et fåtall som har kunnet gjennomføre en fullstendig kartlegging på hele kommunens areal. På grunnlag av erfaringer fra kartleggingsarbeidet er det gjort en oppdatering av faktaarkene. Det vil si at det for mange av naturtypene er gjort justeringer i beskrivelsen av typen og utformingene, samt i avgrensing og i verdisetting. Seks nye naturtyper har kommet til, mens fem naturtyper enten er slått sammen med andre naturtyper, eller overført til marin kartlegging (DN-håndbok 19-2001 revidert 2007). Justeringene vil ikke medføre vesentlige endringer av de dataene som allerede er lagt inn i Naturbase. De generelle kapitlene er også oppdatert. Under arbeidet med den reviderte utgaven har en intern/ekstern faggruppe bidratt med verdifulle råd. Eksterne deltakere i gruppa har vært: Frode Bye Miljørådgivning, Miljøfaglig utredning, NINA, Planteforsk (nå; Bioforsk), Siste Sjanse (nå; Biofokus), Vitenskapsmuseet og Wergeland Krog Naturkart.

Oppdatering 2007

Kapitlet om beskrivelse og avgrensing av lokaliteter er noe utdypet. Naturtypen ”Undervannseng” er nå i sin helhet overført til marine naturtyper, og under ”Småbiotoper” er det lagt til en ny utforming for ”Forstyrret mark på kalkrik grunn”. Det er også gjort en del oppdateringer, bl.a. er rødlistearter og verdisetting justert etter Norsk Rødliste 2006.

Janne Solli
direktør